

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.20.625/2012/4.szám

A Kúria a Dr. Neigerné dr. Vejkey Klára ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek a Neiger és Társa Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Neiger M. Tibor ügyvéd által képviselt I. r. és a II. r. alperesek ellen kölcsön megfizetése iránt a Komárom-Esztergom Megyei Bíróságon 26.P.20.987/2009. szám alatt folyamatban volt és a Győri Ítéltábla Pf.I.20.156/2011/5. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperesek által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság 20. sorszám alatti ítéletét a keresetet a II. r. alperessel szemben elutasító részében helyben hagyja, míg egyebekben azt - a perköltségek viselésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi egyetemlegesen a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a II. r. alperesnek 700.000 (hétsszázezer) forint első- másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperesek mint egyetemleges jogosultak felülvizsgálati eljárási költségét 200.000 (kettősszázezer) forintban, az I. r. alperes hasonló költségét 100.000 (százezer) forintban határozza meg.

A le nem rótt felülvizsgálati illeték összege 1.398.000 (egymillió-háromszázkilencven-nyolcezer) forint.

I n d o k o l á s :

A felperesek 1995.- 1996. években összesen 159.011 DEM-nek megfelelő összeget kölcsönöztek az I. r. alperes részére. A tartozást az I. r. alperes 1996. szeptemberétől 1997. év elejéig részletekben törlesztette és összesen 3.000.000 forintot fizetett

meg. Az I. r. alperes üzlettársa és a II. r. alperes ügyvezetője, P. F. 1997. március 27-én elismervényt adott ki az I. r. felperesnek 19.000.000 forint összegről azzal, hogy ezt a követelést az I. r. alperes akadályoztatása esetén az I. r. alperesnek a II. r. alperes társaságban való részesedéséből elégíti ki. Ezt követően az I. r. alperes még 500.000 forintot törlesztett a felperesnek. A további törlesztések elmaradása folytán azonban a felek 1997. június 1-én szerződést írtak alá, amely szerint a felperések évi 40 %-os kamattal 187.345 DEM kölcsönt biztosítottak az alperések részére. A tartozást az adósok 1997. június 1. napjától kezdődően havi legalább 10.000 DEM részletekben vállalták törleszteni. Ezt követően még sor került további törlesztésre, majd 1999. nyarán az I. r. alperes 3.500.000 forint értékben egy BMW típusú személygépkocsit adott át a kölcsön törlesztésére az I. r. felperesnek.

A II. r. alperes cégből kiváló M. R. vállalta, hogy a cég felé fennálló adósságai fejében a felperéseknek fog törleszteni. Ennek keretében 2002. január 22-én és március 1-én - összesen mintegy 966.615 forint értékben - kozmetikai cikket szállított Magyarországra a felperések tulajdonában álló R. Kft. részére. A felperések 2005. augusztusában hívták fel az alperéseket a hátralékos tartozás megfizetésére, amelynek eredménytelensége folytán keresetet terjesztettek elő velük szemben.

Módosított keresetükben a felperések kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperéseket 13.979.177 forint tőke, 6.258.826 forint lejárt kamat és a tőke után 2002. március 4. napjától a kamatok megfizetésére.

Az alperések a kereset elutasítását kérték és hivatkoztak a követelés elévülésére is.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felperések fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben eltérő indokolással hagyta helyben.

A jogerős ítélet indokolása szerint az I. r. alperes vett fel összesen 159.011 DEM (15.519.870 forint) összegű kölcsönt a felperésektől, amelyet tagi hitelként fizetett be a II. r. alperes pénztárába. Az 1997. június 1. napján készült újabb kölcsönszerződés a felek egyező nyilatkozata szerint színlelt volt, mert kölcsönösszeg folyósítására akkor nem került sor. A megállapodás azonban a korábbi - szóban megkötött - kölcsönszerződések módosítását jelentette és az által a kötelemben egyetemleges kötelezettként belépett a II. r. alperes, továbbá módosításra kerültek az eredeti szerződés egyes feltételei és a teljesítési határidő is. A szerződés ilyen módon történő

módosításának nem volt akadálya, ezért a felek jogviszonyát ez alapján a leplezett szerződés alapján kellett megítélni.

1999. nyarán az I. r. alperes a tulajdonát képező gépjárművet törlesztésként átadta az I. r. felperesnek, a fennmaradó mintegy 3.500.000 forint tartozást pedig a II. r. alperes volt tagja, M. R. vállalta kifizetni oly módon, hogy ilyen értékben a felperesek tulajdonában álló R. Kft. részére szállít kozmetikai cikket. M. R. felajánlott teljesítése - a Ptk. 286. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően - harmadik személy részéről történt felajánlásként értékelhető, tartozásátvállalásra és ezáltal az eredeti kötelezettek szabadulására ez nem vezetett.

A II. r. alperes 2008. július 11-én felszámolás alá került, a felperes azonban vele szemben hitelezői igényt nem jelentett be. Ez a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 37. §-ának (3) bekezdése alapján jogvesztéssel jár, ezért a kereset a II. r. alperessel szemben ez okból megalapozatlan volt.

Az elévülési kifogás körében a felperesek arra hivatkoztak, hogy 2002. május 24-én írásban felszólították az alpereseket a tartozás megfizetésére. A küldemény tekintetében azonban a feladóvevény alapján - az I. r. alperes tagadásával szemben - csak annyi volt megállapítható, hogy az I. r. felperes akkor egy ajánlott levelet küldött az I. r. alperes részére. A postai tudakozvánnyal nem lehet igazolni azt, hogy a levél valóban meg is érkezett a címzettekhez és azt sem, hogy milyen iratokat tartalmazott. A levél azonban önmagában nem is lett volna alkalmas az elévülés megszakítására, mert az az I. r. alperes fizetése képtelenségének a bejelentésére vonatkozott, és - bár maga az igény beazonosítható - nem tartalmazott felszólítást a teljesítésre. A 2002. május 24-i levél ezért az I. r. alperes vonatkozásában nem minősült az elévülést megszakító felszólításnak.

Az 1997. június 1-én, majd az 1999. nyarán történt megállapodások megszakították ugyan az elévülési időt, de a Ptk. 324. §-ának (1) bekezdése szerinti öt éves elévülési határidő 1999. nyaratól 2005. augusztus 16-ig, azaz a felszólítólevél megküldéséig már eltelt. A harmadik személy, M. R. részéről 2002. év első felében történt teljesítések nem a kötelezettektől származtak, alanyváltozásra nem került sor, míg az ő teljesítése vonatkozásában határidőben nem állapodtak meg a felek. Nem volt ezért a teljesítés alkalmas az elévülési idő megszakítására, a másodfokú bíróság ezért a követelés elévülése folytán a keresetet az I. r. alperessel szemben is elutasította.

A jogerős ítélettel szemben a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték annak a hatályon kívül

helyezését, az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a keresetüknek helyt adó határozat meghozatalát.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a jogerős ítélet a tényeket és az ezekhez fűződő jogszabályokat tévesen értékelve, figyelmen kívül hagyta azt, hogy mivel M. R. részéről a Ptk. 286. §-a szerinti teljesítés állapítható meg, vizsgálni kellett volna a tényleges teljesítésének időpontját. 2002. január 24-én és 2002. március 4-én ugyanis a felek elszámolásának megfelelően az alperesek részéről - M. R. által - összesen 966.615 forint törlesztésre került sor, az elévülés kezdő időpontja ezért csak 2002. március 4. napja lehet. A 2005. augusztus 16-án kelt felszólító levél ehhez képest az elévülési időn belül került megküldésre az alpereseknek, a követelés tehát nem évült el.

A felperesek kifogásolták azt is, hogy a jogerős ítélet nem értékelte az alperesek terhére azt a tényt, amely szerint a részükre nyújtott hitelt az I. r. alperes tagi hiteleként tartották nyilván a II. r. alperes könyvelésében. A könyvelés szerint ugyanakkor a hitel visszafizetésre került az I. r. alperesnek, aki azonban azt nem továbbította a hitelező felperesek részére. Vitatták továbbá, hogy az ajánlott levél postai küldeményt az I. r. alperes ne kapta volna meg, mert ha a posta azt valami oknál fogva nem tudta volna kézbesíteni, akkor visszaszármaztatta volna a feladónak.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperesek perköltségben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem részben alapos.

A jogerős ítélet a részben helyesen megállapított tényállásból a II. r. alperes tekintetében helytálló jogi következtetéseket vont le, az I. r. alperes tekintetében azonban jogszabálysértő.

Helyesen állapította meg a jogerős ítélet azt, hogy a kölcsönöket az I. r. alperes vette fel és a felek szerződését az 1997. június 1. napján kelt színlelt és ezért érvénytelen szerződés csak módosította. A felek szerződésének a valós tartalmát a színlelt szerződéssel leplezett szerződés tartalma alapján kellett megítélni (Ptk. 207. § (6) bekezdés). A leplezett szerződésmódosítás adósként bevonta a kötelemben a II. r. alperest, valamint módosította a teljesítési határidőket és a szerződés egyes feltételeit.

Egyetértett a Kúria a jogerős ítélet okfejtésével abban a körben is, hogy M. R. részéről tartozásátvállalás nem történt, ezért változatlanul az alpereseknek áll fenn a kötelezettsége a tartozás visszafizetésére. Helytállóan jutott azonban a jogerős ítélet arra

a következtetésre is, hogy a Cstv. 37. §-ának (3) bekezdése szerinti jogvesztő igénybejelentési határidő elmulasztására tekintettel a keresetet a II. r. alperessel szemben el kellett utasítani.

A kifejtettekre tekintettel tehát a Kúria a jogerős ítéletnek csak azzal a megállapításával nem értett egyet, amely szerint a felperesek követelése az I. r. alperessel szemben elévült.

A Ptk. 327. §-ának (1) bekezdése szerint az elévülést megszakítja - egyebek mellett - a teljesítésre irányuló írásbeli felszólítás és a tartozás kötelezett részéről történt elismerése.

Ahhoz, hogy az írásbeli felszólítás alkalmas legyen az elévülés megszakítására, elengedhetetlen feltétel az, hogy a felhívás az adóshoz ténylegesen megérkezzen. A tértivevény nélkül - ajánlottan - feladott felhívás tekintetében az alperesek tagadásával szemben a felperesek nem tudták igazolni annak kézbesítettségét, ezért ennek alapján az elévülés megszakadása, a küldemény tartalmától függetlenül sem volt megállapítható.

A tartozás kifejezett elismerésén túl az elévülés megszakadásához vezet azonban a kötelezettnek a követelés elismerésére utaló egyéb magatartása is. Az elévülést megszakító tény ezért az is, ha a kötelezett jogfenntartás, illetve kifogás nélkül törleszti a tartozását.

M. R. nem a saját személyében és nem is a saját érdekében teljesített a felpereseknek, hiszen tartozásátvállásra a részéről nem került sor, és lényegében közömbös volt számára, hogy a II. r. alperes - amelyből ekkor már kivált - megfizeti-e a tartozást a felperesek részére. A peres felek jogviszonyán kívülálló harmadik személyként kizárólag azért szállított törlesztésként árut a felperesek részére, mert - a felperesek tudtával - ebben állapodott meg a II. r. alperessel.

A II. r. alperes ügyvezetőjének és könyvelőjének, valamint M. R.-nek az egyező előadása szerint, amikor M. R. megvált a II. r. alperestől, tartozása állt fenn a cég felé. Ezt a céggel való megegyezése alapján oly módon vállalta megfizetni, hogy áruszállítással a cég felperesekkel szemben fennálló adósságát teljesíti. Erről a megállapodásról a felpereseket is tájékoztatták, majd P. F. - a II. r. alperes egyik ügyvezetője - ezt követően még közre is működött M. R. teljesítésében, M. R. tanúvallomása szerint ugyanis az I. r. felperessel együtt Olaszországba utazott az áru megtekintésére. Az I. r. felperes a későbbiekben az I. r. alperest hívta fel közbenjárásra akkor, amikor M. R. késlekedett az áru leszállításával (26.P.20.987/2009/7. számú jegyzőkönyv 8. oldal első bekezdés).

Mindebből az a következtetés vonható le, hogy M. R. az alperesek megbízásából, az ő tudtukkal és beleegyezésükkel, helyettük és az ő javukra teljesített. Ennek az a jogkövetkezménye, hogy a cselekményét úgy kell tekinteni, mintha a kötelezettek maguk teljesítettek volna. Az, hogy a kötelezettek a teljesítést nem személyesen, hanem egy általuk kötött megállapodás alapján, megbízottjuk útján teljesítették, nem változtatott azon a tényen, hogy a tartozást annak törlesztésével elismerték. Nem eshet a felperesek terhére az, hogy az ő tudomásuk szerint is az alperestől származó törlesztésre csak később került sor, és az sem, hogy az alperesek előzetes várakozásától eltérően az nem fedezte a teljes hátralékos tartozást.

M. R. tehát a teljesítésével 2002. márciusában megszakította az elévülési időt, amelyhez képest a 2005. augusztusában kelt fizetési felszólításig az elévülési határidő már nem telt el. A felperesek követelése tehát az I. r. alperessel szemben nem évült el, ezért érdemben kell állást foglalni annak megalapozottságáról.

A Kúria mindezekre tekintettel részítéletet hozott, amellyel a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezve a II. r. alperes tekintetében a keresetet elutasító ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján helybenhagyta, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezéssel az elsőfokú bíróságot kötelezte ebben a körben új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára a Pp. 252. § (3) bekezdés alapján.

A megismételt eljárás során az elsőfokú bíróságnak érdemben kell állást foglalni a felperesek I. r. alperessel szembeni követelésének a részbeni vagy teljes megalapozottságáról, illetve alaptalanságáról. A egyébként széleskörűen lefolytatott bizonyítási eljárás ellenére a Kúria annak érdekében döntött részítélet meghozatala mellett, hogy biztosítsa a felek részére a jogorvoslati lehetőséget. Az eljáró bíróságok ugyanis - eltérő jogi álláspontjuk folytán - a követelés vitatott összecszerűsége tekintetében ezidáig nem hoztak döntést, ezért nem elfogadható az, ha ebben a kérdésben elsőként, a a felek által nem támadható határozatában, a Kúria foglal állást.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 239. §-a szerint irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte egyetemlegesen a felpereseket, a pernyertes II. r. alperes javára első-másodfokú és felülvizsgálati perköltség megfizetésére. Az ügyvédi munkadíjból álló költség összege a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdése alapján, ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan - és a 4/A. § (1) bekezdése szerint ÁFÁ-val növelt összegben - került megállapításra.

Egyebekben a Kúria a Pp. 275. §-ának (5) bekezdése alapján a felmerült költség összegét csak megállapította, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt.

Budapest, 2013. április 2.

*Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó
bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró*

*A kiadmány hitelül:
tisztviselő*